

Sarpsborg
kommune

Strategi for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) 2025-2028

Sarpsborg kommune

Vedtatt av hovedutvalg for plan, miljø og teknikk

30.04.2025

Innhold

INNLEDNING	3
HENSIKT	3
KONTAKTPERSONER FOR SMIL-TILSKUDD I SARPSBORG KOMMUNE	3
KAPITTEL 1 – GENERELT OM SMIL-TILSKUDD	4
1.1 GRUNNLEGGENDE OM TILSKUDDSDORDNINGEN	4
1.2 VIRKEOMRÅDE OG VILKÅR	4
1.3 TILSKUDD TIL PLANLEGGINGS- OG TILRETTELEGGINGSPROSJEKTER	4
1.4 TILSKUDD TIL MILJØTILTAK	5
1.4.1 Kulturlandskap	5
1.4.2 Biologisk mangfold	5
1.4.3 Kulturminner og kulturmiljø	5
1.4.4 Friluftsliv	5
1.4.5 Avrenning til vann	6
1.4.6 Utslipp til luft	6
1.4.7 Plantervern	6
KAPITTEL 2 – LOKALE FORHOLD OG UTFORDRINGER	7
2.1 KULTURLANDSKAP	7
2.2 BIOLOGISK MANGFOLD	7
2.3 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	8
2.4 FRILUFTSLIV	8
2.5 AVRENNING TIL VANN	8
2.6 UTSLIPP TIL LUFT	9
2.7 PLANTEVERN	9
2.8 SÆRSKILT LOKAL UTFORDRING: OMRÅDER I SIKRINGSSONER FOR NEDSLAGSFELT DRIKKEVANNSKILDE	10
KAPITTEL 3 – LOKALE PRIORITERINGER OG RETNINGSLINJER	11
3.1 KOMMENTARER TIL PRIORITERINGSTABELLEN	12
3.1.1 Om prioritering a) Tiltak innenfor sikringssone drikkevann	12
3.1.2 Om prioritering b) Tiltak innenfor nedslagsfeltet til Tunevannet	12
KAPITTEL 4 – SØKNADSFRIST, SAKSBEHANDLING OG RETNINGSLINJER	13
4.1 SØKNADSFRIST OG SAKSBEHANDLING	13
4.2 LOKALE RETNINGSLINJER	13
KAPITTEL 5 – KILDER OG REFERANSER	14
KAPITTEL 6 – VEDLEGG	15

Innledning

Hensikt

Hensikten med denne strategien er å tydeliggjøre lokale retningslinjer for behandling og prioritering av søknader om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) i Sarpsborg kommune.

Retningslinjene utfyller det overordnede regelverket for spesielle miljøtiltak i jordbruket, slik det er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet.

Kontaktpersoner for SMIL-tilskudd i Sarpsborg kommune

Navn	Arbeidssted
Steinar Gåsvatn	Team miljø og landbruk, Sarpsborg kommune
Malin Skjelin	Team miljø og landbruk, Sarpsborg kommune
Camilla Skarning	Team miljø og landbruk, Sarpsborg kommune

Kapittel 1 – Generelt om SMIL-tilskudd

I dette kapittelet følger en beskrivelse av SMIL-ordningen generelt, virkeområde og vilkår knyttet til ordningen og hva det kan gis tilskudd til. Mer utfyllende informasjon om ordningen finnes på [Landbruksdirektoratets temaside om SMIL-tilskudd](#), og i følgende dokumenter:

- Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap ([SMIL-forskriften](#))
- [Rundskriv 2021/18](#) – Kommentarer til regelverket i SMIL-forskriften
- [Rundskriv 2021/19](#) – Saksbehandling av SMIL-søknader

1.1 Grunnleggende om tilskuddsordningen

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) skal bidra til å ta vare på natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket. Tilskudd kan gis til gårdbrukere som gjør en innsats ut over det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Statsforvalteren fordeler SMIL- midlene til kommunene etter kriterier angitt i regionalt miljøprogram (RMP). Kommunen lager lokale retningslinjer med beskrivelse av miljøutfordringene og prioritering av miljøtiltak. Kommunene prioriterer søknadene og innvilger tilskudd innenfor rammene i SMIL-forskriften, og i tråd med de lokale retningslinjene. Lokale retningslinjer kan imidlertid ikke innskrenke eller utvide forskriftens formål, virkeområde eller vilkår.

1.2 Virkeområde og vilkår

Forskriften gjelder miljøtiltak på alle landbrukseiendommer. Tilskudd kan også gis i områder som er vernet etter naturmangfoldloven eller kulturminneloven. Dette kan være tiltak på eiendommer som har spesielle kvaliteter knyttet til kulturminner, kulturmiljøer, gammel kulturmark, biologisk mangfold og lignende, som det er ønskelig å bevare.

For å få innvilget SMIL-tilskudd må det foregå en tilskuddsberettiget produksjon på eiendommen. Foretaket som mottar tilskudd etter forskriften, må være registrert i Enhetsregisteret. Dersom foretaket oppfyller vilkårene for å motta produksjonstilskudd, kan eier eller leier av landbrukseiendommen søke om SMIL-midler. I tillegg til å oppfylle grunnvilkårene i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, må foretaket enten oppfylle vilkår for tilskudd til husdyrhold eller tilskudd til jordbruksareal, jf. §§ 3 og 4 i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Eier kan gjennom sitt foretak også søke om tilskudd etter forskriften selv om eier ikke driver selv, eksempelvis dersom eier leier bort jordbruksarealene, men likevel ønsker å gjennomføre tiltak på eiendommen. Dersom søker ikke eier landbrukseiendommen som tiltaket skal utføres på, må det foreligge tillatelse fra eier av landbrukseiendommen for tiltaket som planlegges gjennomført. Øvrige vilkår framgår av [§ 3](#) i SMIL-forskriften.

1.3 Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

SMIL-tilskudd kan gis til prosjekter som leder fram til planer for konkrete miljøtiltak som er nevnt i kapittel 1.4 nedenfor. Formålet med slike prosjekter er å legge forholdene til rette for større, helhetlige miljøprosjekter over større områder, for eksempel knyttet til et vassdrag.

1.4 Tilskudd til miljøtiltak

SMIL-tilskudd kan gis til tiltak som ivaretar natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap. Det kan også gis tilskudd til tiltak som bidrar til å hindre eller redusere forurensning eller risikoen for forurensning fra jordbruket.

Nedenfor følger en oversikt over hvilke tiltaksgrupper du finner på søknadsskjemaet når du skal søke SMIL-midler. I noen tilfeller vil ett enkelt tiltak kunne omfatte flere tiltaksgrupper.

1.4.1 Kulturlandskap

Innenfor temaet *kulturlandskap* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 1.1 Tiltak i verdifulle jordbrukslandskap – innmark
- 1.2 Tiltak i verdifulle jordbrukslandskap – utmark
- 1.3 Andre tiltak i kulturlandskap

Eksempelvis gjerding for å sette i stand eller bidra til fortsatt beiting, og vedlikehold av beiter i kulturlandskapet.

1.4.2 Biologisk mangfold

Innenfor temaet *biologisk mangfold* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 2.1 Utvalgt naturtype – hule eiker
- 2.2 Utvalgt naturtype – slåttemark/slåttemyr
- 2.3 Utvalgt naturtype – kystlynghei
- 2.4 Trua naturtyper
- 2.5 Biologisk verdifulle arealer
- 2.6 Fjerning av fremmede skadelige arter
- 2.7 Andre tiltak biologisk mangfold

Eksempelvis restaurering og skjøtsel av utvalgt naturtype slåttemark (2.2) eller annen gammel kulturmark (2.7).

1.4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Innenfor temaet *kulturminner og kulturmiljø* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 3.1 Tiltak ved automatisk freda kulturminner
- 3.2 Tiltak på verneverdige bygninger
- 3.3 Tiltak på steingjerder, skigarder etc.
- 3.4 Tiltak for andre kulturminner og -miljøer

Eksempelvis restaurering av verneverdig bygning eller steingjerde i landbrukets kulturlandskap (3.2/3.3).

1.4.4 Friluftsliv

Innenfor temaet *friluftsliv* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 4.1 Tiltak til etablering og istandsetting av turstier
- 4.2 Andre tiltak friluftsliv

Eksempelvis rydding og merking av tursti gjennom jordbrukslandskap for å øke tilgjengeligheten (4.1).

1.4.5 Avrenning til vann

Innenfor temaet *avrenning til vann* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 5.1 Tiltak for utbedring av hydrotekniske anlegg
- 5.2 Tiltak for gjenåpning av bekkelukkinger
- 5.3 Tiltak for erosjonssikring i og langs vassdrag
- 5.4 Tiltak for vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag
- 5.5 Tiltak for flomdemping
- 5.6 Tiltak for etablering av fangdammer og våtmarker
- 5.7 Tiltak for vedlikehold av fangdammer og våtmarker
- 5.8 Tiltak mot avrenning fra veksthus
- 5.9 Tiltak for omlegging på erosjonsutsatt areal
- 5.10 Tiltak med miljøplantinger
- 5.11 Andre tiltak mot avrenning til vann

Eksempelvis sikring av erosjonsutsatte bekkekanter (5.3), og styrt beiting langs vann- eller bekkekant for å hindre forurensning av bekk eller drikkevannskilde (5.11)

1.4.6 Utslipp til luft

Innenfor temaet *utslipp til luft* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgruppe:

- 6.2 Andre tiltak utslipp til luft

1.4.7 Plantevern

Innenfor temaet *plantevern* kan SMIL-tilskudd gis til følgende tiltaksgrupper:

- 7.1 Tiltak med biobed og andre rensetiltak for plantevernmidler
- 7.2 Andre tiltak plantevernmidler

Kapittel 2 – Lokale forhold og utfordringer

I dette kapitlet gis det en kort beskrivelse av de forskjellige miljøtemaene som kan få tilskudd gjennom SMIL-ordningen. Det gis også en beskrivelse av lokale utfordringer knyttet til de forskjellige miljøtemaene.

Deler av innholdet i dette kapitlet er basert på kvalitetssikrede KI-genererte oppsummeringer av dokumentene det er referert til i teksten.

2.1 Kulturlandskap

Kulturlandskap er landskap som er helt eller delvis formet av menneskers virksomhet og ressursutnyttelse gjennom tidene. Kulturlandskapet avspeiler menneskers historie på et sted, og kan bidra til både identitet og tilhørighetsfølelse. Det utgjør leveområder for en stor del av våre ville planter og dyr, og inneholder egne naturtyper som et resultat av langvarig menneskelig påvirkning.

Sarpsborgs geologiske historie har bidratt til at kommunen har mye næringsrikt jordsmonn. Sammen med et (i norsk sammenheng) gunstig klima, har dette ført til at Sarpsborg har vært hjemsted for bosetting og landbruk i over 7000 år. Mye av landskapet i kommunen er derfor preget av langvarig jordbruksdrift. Jordbrukets kulturlandskap i Sarpsborg er en ressurs for næringsutvikling og framtidig utvikling, samtidig som det er en kilde til opplevelser og rekreasjon.

Strukturendringer i jordbruket har over tid gitt overgang til færre, men stadig mer intensive og effektive produksjoner, samtidig som noen av de mindre produktive arealene har gått ut av drift og grodd igjen. I tillegg ligger mye av jordbrukets kulturlandskap i Sarpsborg i områder med stort utbyggingspress knyttet til boliger, næring og infrastruktur.

Mer informasjon om verdifulle kulturlandskap i Sarpsborg kan blant annet finnes i følgende dokumenter:

- [Verdifulle kulturlandskap i Østfold](#) (Fylkesmannen i Østfold, rapport 9a – 1996)
- [Viktige regionale kulturlandskap i Østfold](#) (Fylkesmannen i Østfold, rapport 7 – 2014)
- [Sarpsborg kulturminneplan](#) - Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap (2022-2034)

2.2 Biologisk mangfold

Biologisk mangfold er det mangfoldet av liv som finnes på jorda. Begrepet omfatter både levende organismer (artene), naturtypene (økosystemene) disse artene lever i, og det genetiske mangfoldet innen de enkelte artsgruppene. Mennesker er fullstendig avhengige av naturen og de økosystemtjenestene den leverer, slik som rent vann, pollinering av matvekster, klimaregulering, flomdemping og erosjonsforebygging. Det biologiske mangfoldet er under sterkt press, både globalt og lokalt. Rapporter fra FNs naturpanel de siste årene har gjort det tydelig at verden i tillegg til en klimakrise, også står overfor en naturkrise.

Sarpsborg kommune har et variert naturmangfold, med alt fra kystområder til skoger og kulturlandskap som rommer verdifulle naturtyper og arter. Selv i tettbygde områder i Sarpsborg kan man finne unikt biologisk mangfold som ikke er vanlig andre steder i Norge. Det biologiske mangfoldet i Sarpsborg er imidlertid under økende press fra blant annet arealendringer, forurensning, fremmede arter og klimaendringer.

Mer informasjon om biologisk mangfold i Sarpsborg og utfordringer knyttet til dette, kan blant annet finnes i [Kommunedelplan naturmangfold](#) for Sarpsborg kommune (2023-2031)

2.3 Kulturminner og kulturmiljø

Kulturminner er en betegnelse på spor etter menneskers liv og virksomhet gjennom tidene, for eksempel i form av bygninger, ruiner, eller arkeologiske funn. Når flere kulturminner henger sammen og danner en helhet med omgivelsene eller landskapet rundt seg, utgjør det et kulturmiljø.

Sarpsborg har en rik kulturarv som strekker seg helt fra boplasser i steinalderen til industrielle kulturminner fra nyere tid. I landbruksområdene i Sarpsborg finnes blant annet gamle gårdsbygninger, steingjerder og veifar som viser hvordan mennesker har brukt og formet jorda gjennom tidene. I tillegg finnes det viktige arkeologiske kulturminner i disse områdene, som for eksempel gravhauger og rydningsrøyser, noen helt fra stein- og jernalderen. Slike bevarte spor fra både eldre og nyere tid gir et unikt bilde av lokal historie og jordbrukstradisjoner, og er en viktig dokumentasjon på hvordan samfunnet har utviklet seg fra de første bosetningene og fram til dagens landbruk.

Mange av kulturminnene i Sarpsborgs kulturlandskap står i fare for å bli ødelagt eller forsvinne, blant annet som følge av nedlagt gårdsdrift, endrede driftsmetoder i jordbruket og nedbygging av tidligere landbruksområder. For å ta vare på mangfoldet av kulturminner, trengs både praktiske tiltak og økt bevissthet som gjør det mulig å bruke landskapet uten å slette minnene fra fortiden.

Mer informasjon om kulturminner og kulturmiljø i Sarpsborg og utfordringer knyttet til disse, kan blant annet finnes i [Sarpsborg kulturminneplan](#) - Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap (2022-2034)

2.4 Friluftsliv

Jordbrukets kulturlandskap spiller en viktig rolle for friluftslivet ved at det tilbyr lett tilgjengelige områder for rekreasjon og naturopplevelser. Mange av jordbruksområdene i Sarpsborg ligger tett opp mot bebygde områder, og har derfor ofte stor betydning for friluftslivet, fordi de gir lett tilgjengelige muligheter for rekreasjon i hverdagen. Et av målene i [Nasjonalt miljøprogram for jordbruket](#) (2023-2026) å forbedre allmenhetens tilgang til jordbrukslandskapet.

2.5 Avrenning til vann

Avrenning fra landbruksarealer tilfører vannforekomster store mengder næringsstoffer som fosfor og nitrogen. Dette kan føre til økt algevekst, noe som blant annet reduserer oksygeninnholdet i vannet og skader leveforholdene for fisk og andre vannlevende organismer. Mye av avrenningen fra landbruksarealer på Østlandet havner til slutt i Oslofjorden, som allerede er under sterkt press. Fjorden sliter med overgjødning, oksygenmangel og tap av biologisk mangfold, og tilstanden er vurdert som alvorlig.

I Sarpsborg påvirker avrenning fra landbruket spesielt innsjøene Isesjø og Tunevannet, samt lokale bekker, hvor flere av disse er sjørretbekker. Isesjø, en viktig drikkevannskilde, har hatt økende fosforverdier som truer både drikkevanns- og badevannskvaliteten. Tunevannet opplever lignende utfordringer, med oppblomstring av blågrønnalger (cyanobakterier) som kan gjøre vannet uklart og potensielt helseskadelig ved bading. I sjørretbekker kan avrenning med næringsstoffer og forurensning føre til lavt oksygeninnhold og negative forhold for sjørretbestandene. Redusert avrenning fra Sarpsborgs landbruksarealer vil ikke

bare bidra til bedre forhold i lokale vannforekomster, men også begrense tilførselen av næringsstoffer til Oslofjorden og dermed bidra til bedre vannkvalitet der.

Mer informasjon om tematikken med avrenning til vann fra landbruksarealer i Sarpsborg, kan blant annet finnes i følgende dokumenter:

- Tiltaksplan for Isesjø (2005)
- [Handlingsprogram for Tunevannet](#) (2017)
- [Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden](#) (2021)
- [Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken](#) (2022-2027)
- [Isesjø, tilførsel og avlastningsbehov for fosfor](#) (2022)

2.6 Utslipp til luft

Både gjødsellagre for husdyrgjødsel og anaerobe forhold ved eksempelvis vassmetta jord er kilder til utslipp av ammoniakk og drivhusgassene metan og lystgass. På grunn av klimaendringene, må vi forberede oss på økte og mer intensive nedbørsmengder. Dette kan igjen føre til økte utslipp av drivhusgasser i tilfeller der jorden blir stående vassmetta og oksygenfri. Mindre hydrotekniske tiltak er innenfor SMIL-ordningen (se kapittel 2.5), men vanlig grøfting/drenering av jordbruksjord faller imidlertid utenfor SMIL-forskriftens formål. Tilskudd til ordinær drenering/grøfting utbetales gjennom en egen tilskuddsordning regulert gjennom forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord.

Sarpsborg kommune har i [kommunedelplan klima- og energi 2021-2030](#) vedtatt en målsetning om at klimagassutslippet i kommunen skal reduseres med 50 % innen 2030 sammenlignet med 2016. Det kan søkes om tilskudd til miljøtiltak som reduserer utslippet av klimagasser utover det som er krav i andre regelverk.

2.7 Plantervern

Bruken av plantervernmidler i norsk landbruk er relativt lav sammenlignet med mange andre europeiske land. Dette skyldes de klimatiske forholdene, i tillegg til strenge reguleringer av hvordan og hvor mye plantervernmidler som kan brukes til forskjellige produksjonstyper og vekster.

Bruken av plantervernmidler kan gi flere ulemper for helse og miljø. Bønder som bruker plantervernmidler kan bli eksponert og få helseproblemer, og avrenning av rester kan skade økosystemer i jord og vann. Uhell ved påfylling og bruk kan føre til punktutslipp med store lokale effekter.

Mer informasjon om tiltak for å redusere risiko ved bruk av plantervernmidler finnes i [handlingsplan for bærekraftig bruk av plantervernmidler, 2021-2025](#).

2.8 Særskilt lokal utfordring: Områder i sikringssoner for nedslagsfelt drikkevannskilde

I Sarpsborg er det tre viktige kilder til drikkevann:

1. **Glomma** er råvannskilde for Baterød vannverk, hovedvannverket i Sarpsborg kommune.
2. **Isesjø** er råvannskilde for Isesjø vannverk og er reservevannkilde for Sarpsborg kommune. Isesjø er også råvannskilde for drikkevann til deler av Skjeberg-området.
3. **Vestvannet/Isnesfjorden** er råvannskilde for Frevar KF, hovedvannverket i Fredrikstad kommune.

Disse tre vannverkene leverer drikkevann til omtrent 130 000 personer. Store deler av Sarpsborgs landbruksområder ligger i nedslagsfeltet til disse vannverkene. Avrenning fra landbruket i disse områdene kan føre til økt tilførsel av næringsstoffer som fosfor og nitrogen til råvannskildene. I tillegg kan aktiviteter som gjødsling og beiting bidra til mikrobiell forurensning av råvannet.

Mattilsynet har krevd at Sarpsborg kommune inkluderer tiltak i arealplanen som reduserer faren for forurensning av råvannet. I arealplanen er det derfor innarbeidet egne sikringssoner, med bestemmelser som blant annet legger begrensninger på hvor det kan beites og spres husdyrgjødsel innenfor deler av nedslagsfeltet til Isesjø og Isnesfjorden/Vestvannet. Dette innebærer at det innenfor sikringssonene må gjøres tiltak som forhindrer at beitedyr går i vannet, eller kommer nærmere vannkanten enn det bestemmelsene i arealplanen tillater. Slike tiltak kan for eksempel være fysisk gjerding eller bruk av virtuelle gjerder («GPS-klaver»). I de tilfellene råvannskilden har blitt benyttet direkte til drikkevann på beite, må det også ordnes med alternativ vanntilgang for beitedyra.

Effekten av disse tiltakene vil først og fremst være å begrense avrenning til vann, jf. kapittel 2.5. Siden det her er snakk om avrenning til råvannskilde for drikkevannsproduksjon, vil tiltakene både ha som hensikt å redusere avrenning av næringsstoffer og å redusere avrenning av mikrobiell forurensning. Gjennomføring av slike tiltak vil i tillegg bidra til at landbruksaktiviteter som beiting og gjødsling fortsatt kan foregå innenfor rammene i bestemmelsene i arealplanen. Indirekte vil de også være en viktig bidragsyter til at kulturlandskapet i disse områdene opprettholdes, jf. kapittel 2.1

Mer informasjon om farekartlegging for råvannskildene i Sarpsborg kan finnes i disse dokumentene:

- Farekartlegging og farehåndtering, [Isesjø med nedbørsfelt](#) (2022)
- Farekartlegging og farehåndtering, [Baterød](#) (2023)
- Farekartlegging og farehåndtering, [Isnesfjorden/Vestvannet](#) (2023)
- Tilleggsutredning, [kantsoner rundt Isesjø](#) (2024)

Kapittel 3 – Lokale prioriteringer og retningslinjer

Tabellen nedenfor viser hvilke tiltaksgrupper som gis tilskudd, og prioriteringen mellom disse:

MILJØTEMA	NR.	TILTAKSGRUPPE	PRI
Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter		a) Restriksjonsområde drikkevann	1
		b) Nedslagsfeltet til Tunevannet (jf. kart)	2
		c) Resten av kommunen	3
Kulturlandskap	1.1	Verdifulle jordbrukslandskap - innmark	3
	1.2	Verdifulle jordbrukslandskap - utmark	3
	1.3	Andre tiltak kulturlandskap	3
Biologisk mangfold	2.1	Utvalgt naturtype - hule eiker	2
	2.2	Utvalgt naturtype - slåttemark/slåttemyr	2
	2.4	Trua naturtyper	2
	2.5	Biologisk verdifulle arealer	3
	2.6	Fjerning av fremmede skadelige arter	3
	2.7	Andre tiltak biologisk mangfold	3
Kulturminner og kulturmiljø	3.1	Automatisk freda kulturminner	3
	3.2	Verneverdige bygninger	4
	3.3	Steingjerder/skigarder o.l.	4
	3.4	Andre kulturminner- og miljøer	4
Friluftsliv	4.1	Turstier - etablering og istandsetting	4
	4.2	Andre tiltak friluftsliv	4
Avrenning til vann	5.1	Utbedring av hydrotekniske anlegg	
		a) Restriksjonsområde drikkevann	1
		b) Nedslagsfeltet til Tunevannet (jf. kart)	2
		c) Resten av kommunen	3
	5.2	Gjenåpning av bekkelukkinger	3
	5.3	Erosjonssikring i og langs vassdrag	
		a) Restriksjonsområde drikkevann	1
		b) Nedslagsfeltet til Tunevannet (jf. kart)	2
		c) Resten av kommunen	3
	5.4	Vegetasjonssoner/kantsoner langs vassdrag	
		a) Restriksjonsområde drikkevann	1
		b) Nedslagsfeltet til Tunevannet (jf. kart)	2
		c) Resten av kommunen	3
	5.5	Flomdempende tiltak	3
	5.6	Fangdammer og våtmarker - etablering	3
	5.7	Fangdammer og våtmarker - vedlikehold	3
	5.10	Miljøplantinger	3
	5.11	Andre tiltak mot avrenning til vann	
		a) Restriksjonsområde drikkevann	1
		b) Nedslagsfeltet til Tunevannet (jf. kart)	2
		c) Resten av kommunen	3

Tabell 1. Prioriteringstabell for SMIL-tiltak i Sarpsborg kommune, 2025-2028

3.1 Kommentarer til prioriteringstabellen

Prioriteringstabellen er veiledende for kommunens saksbehandling, men kan i spesielle tilfeller fravikes.

Tabellen viser hvilke tiltaksgrupper og miljøtema som prioriteres. Pri 1 angir høyeste prioritering, og pri 4 er laveste prioritering. Maksimal tilskuddssats for de enkelte miljøtemaene, følger av SMIL-forskriften §§ 4 og 5:

- Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter kan gis et engangstilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.
- Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak kan gis et engangstilskudd med inntil 70% av godkjent kostnadsoverslag.
- For særskilte tiltak for å ivareta biologisk mangfold, kan det gis tilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag.

Enkelte tiltaksgrupper som er lite brukt i Sarpsborg, er ikke inkludert i prioriteringstabellen. Disse kan fortsatt søkes på, men vil normalt ha laveste prioritet.

Ved gjerdetiltak prioriteres i utgangspunktet investering i fysiske gjerder og investering i elektroniske gjerdesystemer («GPS»-klaver») likt. Det gis kun tilskudd til innkjøp av fysiske enheter, ikke til abonnementsutgifter eller lignende.

3.1.1 Om prioritering a) Tiltak innenfor sikringssone drikkevann

Med sikringssonene for nedslagsfelt til drikkevannskilde (jf. kap. 2.8) menes avgrensningen som følger av ordlyden § 3.1 i kommuneplanens arealdel 2024-2036 (KPA):

- § 3.1 b. iii)** *Beitedyr inkludert hester skal ikke gå i vannet i Isesjø og tilløpsbekkene (100 m opp bekkene). Unntak kan tillates i særskilte tilfeller, etter skriftlig avtale med vannverkseier.*
- § 3.1 c** *Følgende gjelder i tillegg innenfor H110_01 sør (Isesjø, sensitivt område i sør og opp Tveterbekken fram til krysning med Tveterveien) og H110_03 sør (Isnesfjorden):*
- a. Beitedyr inkludert hester skal ikke være nærmere enn 10 m fra vannkanten.*
 - b. Husdyrgjødsel skal ikke spres nærmere enn 10 m fra vannkanten.*

Særskilt prioritering av tiltak på landbrukseiendommer berørt av sikringssone drikkevann, er angitt av tiltaksgruppene merket med a) i prioriteringstabellen (tabell 1). I spesielle tilfeller kan også andre enkeltsøknader med avrenning til drikkevannskilde, få tilsvarende prioritet.

3.1.2 Om prioritering b) Tiltak innenfor nedslagsfeltet til Tunevannet

Avgrensningen av nedslagsfeltet til Tunevannet framgår av kartet i vedlegg 1. Særskilt prioritering av tiltak innenfor nedslagsfeltet til Tunevannet, er angitt av tiltaksgruppene merket med b) i prioriteringstabellen (tabell 1).

Kapittel 4 – Søknadsfrist, saksbehandling og retningslinjer

4.1 Søknadsfrist og saksbehandling

Søknadsfristen for å søke på SMIL-midler i Sarpsborg kommune er 1. april, med mindre noe annet blir kunngjort. Søknad skal sendes inn på eget elektronisk skjema via ID-porten/Altinn.

Etter søknadsfristen vil alle søknadene bli vurdert opp mot gjeldende regelverk og prioriteringstabellen i kapittel 3 ovenfor. Det må påregnes minimum 1-2 måneders behandlingstid på søknadene, men alle søknader vil normalt være ferdig behandlet senest innen 1. oktober. Det oppfordres derfor om å søke året før tiltaket skal gjennomføres, dersom man er avhengig av å starte opp tiltaket tidlig på våren.

Det vil som hovedregel ikke bli beregnet tilskudd for arbeid som er startet opp eller utført før søknaden er ferdig behandlet. Unntak fra dette (for eksempel dersom det er arbeid som må startes opp tidlig på våren) må avtales skriftlig i hvert enkelt tilfelle. En slik avtale gir imidlertid ikke noen garanti for at søknaden blir innvilget.

Søknader som mottas etter søknadsfristen vil bli behandlet fortløpende dersom det er midler tilgjengelig. Ved knapphet på midler, vil søknader mottatt før søknadsfristen bli prioritert foran søknader mottatt etter fristen.

For mer informasjon om søknadsprosessen og krav til søknaden, se [egen side om SMIL-tilskudd](#) hos Landbruksdirektoratet.

4.2 Lokale retningslinjer

Deler av tilskuddet kan utbetales som forskudd, men minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake inntil arbeidet er fullført og sluttregnskapet er godkjent av kommunen. Søknadene blir prioritert ut ifra prioriteringslisten som er vist i tabell 1 i kapittel 3 ovenfor.

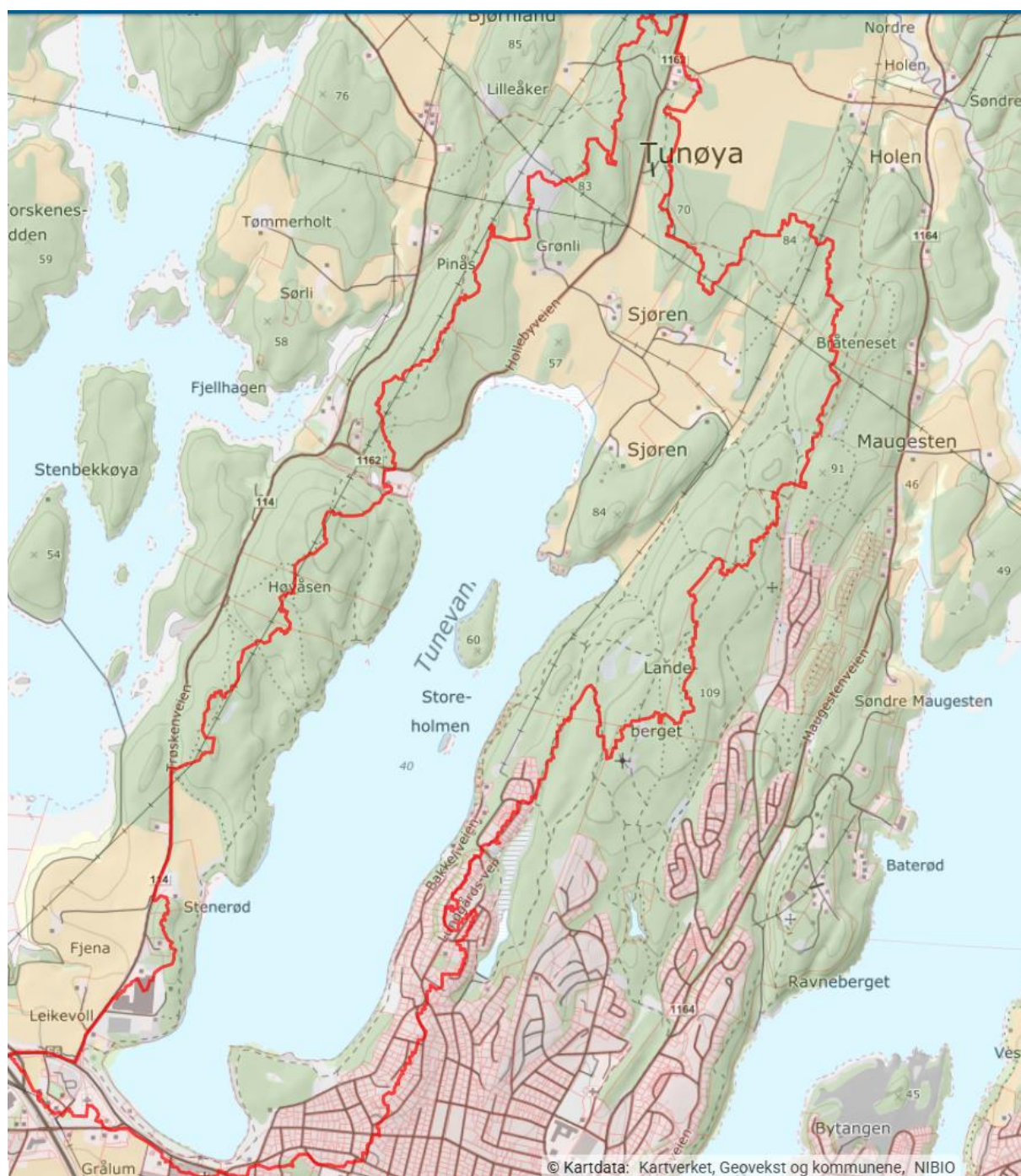
1. Kommunen kan sette vilkår som er nødvendige for gjennomføring og oppfølging av det enkelte tiltaket.
2. Egeninnsats godtgjøres med inntil 450 kroner per time. Ved egeninnsats med maskin (for eksempel traktor eller gravemaskin) kan en noe høyere sats godkjennes.
3. Ved utbetaling av tilskudd kan kommunen kreve at regnskapet er godkjent av autorisert regnskapsfører.
4. Ved innkjøp av utstyr for elektronisk gjerde, gis det ikke tilskudd til abonnement.
5. Vær obs på at i områder med fare for kvikkleire vil det være krav om vurdering av grunnforholdene før fysiske tiltak kan gjennomføres.

Kapittel 5 – Kilder og referanser

Dokumenter, lover og andre lenker vist til i teksten	Dato/versjon
Landbruksdirektoratets temaside om SMIL-tilskudd	
Forskrift om spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap (SMIL-forskriften)	04.02.2004
Rundskriv 2021/18 – Kommentarer til regelverket i SMIL-forskriften	03.01.2022
Rundskriv 2021/19 – Saksbehandling av SMIL-søknader	15.01.2021
Regionalt miljøprogram (RMP) for jordbruket i Oslo og Viken, 2023-2026	15.03.2023
Naturmangfoldloven	01.04.2025
Kulturminneloven	20.12.2018
Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	01.07.2023
Verdifulle kulturlandskap i Østfold (Fylkesmannen i Østfold, rapport 9a – 1996)	1996
Viktige regionale kulturlandskap i Østfold (Fylkesmannen i Østfold, rapport 7 – 2014)	04.09.2014
Kommunedelplan naturmangfold for Sarpsborg kommune, 2023-2031	13.04.2023
Sarpsborg kulturminneplan Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap, 2022-2034	19.05.2022
Nasjonalt miljøprogram for jordbruket , 2023-2026	01.09.2022
Tiltaksplan for Isesjø	12.05.2005
Handlingsprogram for Tunevannet , 2017-2021	23.05.2017
Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden	Mars 2021
Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken , 2022-2027	24.09.2021
Isesjø, tilførsel og avlastningsbehov for fosfor	16.12.2022
Forskrift om tilskudd til drenering av jordbruksjord	04.07.2023
Kommunedelplan klima og energi , 2021-2030	17.06.2021
Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler , 2021-2025	08.09.2021
Farekartlegging og farehåndtering, Isesjø med nedbørsfelt	19.12.2022
Farekartlegging og farehåndtering, Baterød	28.02.2023
Farekartlegging og farehåndtering, Isnesfjorden/Vestvannet	10.03.2023
Tilleggsutredning, kantsoner rundt Isesjø	24.04.2024

Kapittel 6 – Vedlegg

Vedlegg 1: Kartutsnitt over nedslagsfeltet til Tunevannet. Nedslagsfeltet er markert med rød strek.